

ZINGEVING

Zingeving is het zoeken naar de betekenis, het doel, het nut van het leven. Het is het vorm geven aan de overtuigingen, waarden en gevoelens die je handelen richting geven. Erachter komen waar jij in jouw situatie veel belang aan hecht en ontdekken hoe dat komt. Ervaren dat anderen soms aan andere dingen belang hechten en inzien waarom dat zo is. Zingeving is het verrijken van de relaties die we ervaren als een individu: de relatie met jezelf, met de ander en met je omgeving.

In dit artikel bieden we je een antwoord op volgende vragen: Wat is zingeving? Hoe verhoudt zingeving zich tot actief pluralisme en scouting? Hoe kunnen we binnen onze eenheid met zingeving concreet aan de slag? Hoe kan ik als leiding zingeving begeleiden?

1

FOS Open Scouting & zingeving?

Wat is zingeving?

Zingeving is het actief blijven zoeken naar betekenis. Het is stil staan bij het doel en het nut van het leven. Je geeft vorm aan de overtuigingen, waarden en gevoelens die je handelen richting geven. Zingeving is ontdekken waar jij in jouw situatie veel belang aan hecht en ontdekken hoe dat komt. Ervaren dat anderen soms aan andere dingen belang hechten en inzien waarom dat zo is.

Zingeving is het verrijken van de relaties die we ervaren als individu: de relatie met jezelf, met de ander en met je omgeving. Ook kritisch stil staan bij kleine en grote gebeurtenissen behoort tot zingeving.

Zingeving & actief pluralisme

Er bestaan oneindig veel zingevingsvragen en elke vraag kent al evenveel mogelijke antwoorden. Bij het zoeken naar antwoorden laten mensen zich inspireren door hun medemensen, eigen ervaringen, inzichten, redeneringen en emoties. Ook een levensbeschouwing kan een mogelijke set van antwoorden bieden. En daar komt de aap uit de mouw.

Als actief pluralistische organisatie schuift FOS Open Scouting **geen levensbeschouwing of een religie** naar voor. Het is echter niet omdat we geen antwoordenkader voorop stellen, dat we niet over levensvragen kunnen nadenken.

Ons actief pluralisme bepaalt in grote mate hoe we rond zingeving aan de slag gaan. We kiezen ervoor om zingeving een belangrijke plaats in onze werking te geven, maar niet om één verhaal naar voor te schuiven waaruit we al onze antwoorden halen.

Binnen een actief pluralistisch kader kunnen verschillende mens- en wereldbeschouwingen met elkaar in **dialog** gaan zonder dat dit een strijd wordt. Levensbeschouwingen kunnen dus zeker een plaats krijgen binnen het werken rond zingeving, maar we verkennen steeds meerdere mogelijke antwoorden. Op die manier laten we kinderen en jongeren bewust worden van de verschillende antwoordmogelijkheden en ge-

ven we hen de mogelijkheid om zelf bewuste keuzes te maken in hun leven.

Bij zingeving zoeken we dus naar een antwoord op zingevingsvragen. En daarbij gaat het meer om **het proces** – hoe geven we zin aan ons handelen – dan om het uiteindelijke antwoord. Bij een gesprek rond het kampvuur over ieders toekomstdromen gaat het veel meer om de discussie en de argumenten dan om het feit dat Jef bakker wil worden en Anna vrachtwagenchauffeur. We willen geen saaie opsomming van mogelijke beroepen, maar een stevig gesprek over wat je wil doen met je leven, tijd vrijmaken voor vrienden en familie, nood aan een inhoudelijke uitdaging, ... waarbij iedereen luistert naar elkaars argumenten en de eigen ideeën weer in vraag durft te stellen.

Zingeving binnen scouting

De missie¹ van FOS Open Scouting zegt niet voor niets dat we een plezierige vrijetijdsbesteding zijn waarin scouts & gidsen zin geven aan hun eigen leven.

Daarom dagen we binnen scouting onze leden uit om op zoek te gaan naar zingeving, om waarden te ontdekken, keuzes te maken en ernaar te handelen. We vragen hen om te luisteren naar de keuzes van anderen en de eigen keuzes aan de hand daarvan te toetsen. We dagen onze leden uit om een eigen mening te vormen en die constructief uit te dragen. We ondersteunen hen in het ontwikkelen van een actief pluralistische houding. Dit wil zeggen dat ze respectvol in dialoog treden met anderen, luisteren naar de mening en overtuiging van de ander, hun eigen visie in vraag durven te stellen en deze eventueel bijsturen.

Scouting is meer dan door de bossen hossen en een paar knopen leggen. Met scouting streven we de ontwikkeling van de totale persoon na. FOS Open Scouting wil kinderen & jongeren stimuleren om zich stap voor stap te ontplooiën op verschillende groeidomeinen zoals identiteit, verbondenheid, engagement en eigen mening.

De eenheid is dan ook een prima omgeving om het over zingeving te hebben. Filosoferen aan het kampvuur, diepzinnige gesprekken voeren na een activiteit, verwonderd zijn over de pracht van de omgeving tij-

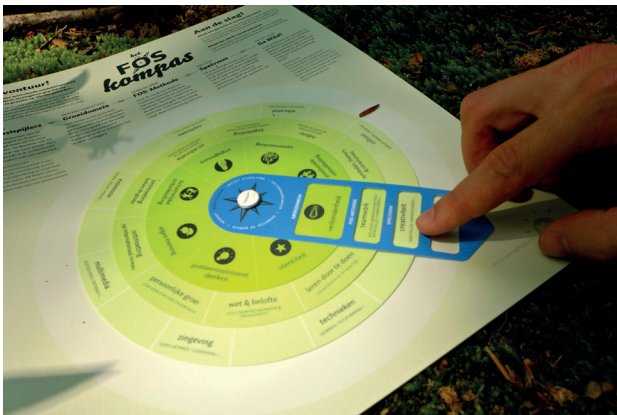
¹ Lees meer over de missie en visie in 'De Fundamenten van FOS Open Scouting'.

dens een tocht, samen de wildste theorieën verzinnen in het schijnsel van een zaklamp, ... Het zijn ideale momenten om in een ongedwongen sfeer even stil te staan en eens verder te denken dan de neus lang is.

2 Aan de slag!

Zingevingactiviteiten uitwerken volgens het FOS-kompas

Theoretisch lijkt het plaatje wel te kloppen. Maar hoe ga je hier in de praktijk mee om? Je kan alvast vertrekken uit het FOS-kompas zoals uitgelegd in het artikel 'activiteiten uitwerken'. Onder elk groeidomein kan je zingeving wel inplannen, we zijn er heel vaak zelfs onbewust mee bezig. Qua methode en spelvorm kan je veel meer doen dan enkel een 'serieus gesprek' voeren. Door de 4 schijven van het FOS-kompas te combineren kom je tot een sterke zingevende activiteit.

Kies je groeidomein

Een sterke scoutsactiviteit daagt leden uit om te groeien en kwaliteiten te ontwikkelen. FOS Open Scouting wil namelijk – net als alle andere scouts- en gidsenbewegingen wereldwijd – kinderen en jongeren stimuleren om zich te ontplooiën op individueel, collectief en maatschappelijk niveau. Daarom willen we in onze werking prikkels en uitdagingen geven om de ontwikkeling in verschillende groeidomeinen te stimuleren.

DE GROEIDOMEINEN IN EEN NOTENDOP

- Identiteit: ontdekken van de eigen leefwereld, kwaliteiten en groeikansen en een eigen levensvisie. Maar ook drijfveren & idealen ontwikkelen.
- Verbondenheid: een band opbouwen met anderen, van elkaar leren, zichzelf durven zijn, samen groepsafspraken maken, ontmoeting zoeken met anderen buiten de groep.
- Engagement: engagement opnemen tegenover zichzelf, de groep en de samenleving, initiatief nemen, verantwoordelijkheid dragen & actie ondernemen.
- Samenwerking: een bijdrage leveren aan de groep, samen uitdagingen aangaan, overleggen, conflicten zien als nieuw startpunt.
- Eigen mening: kritisch omgaan met informatie, een onderbouwde mening vormen en uitdragen, in dialoog gaan, luisteren naar de mening van anderen.
- Emotionele ontwikkeling: gevoelens bewust ervaren, uitdrukken en er grip op krijgen, rekening houden met de gevoelens van anderen.
- Lichamelijke ontwikkeling: grenzen ontdekken, zichzelf uitdagen, zichzelf niet in gevaar brengen.
- Probleemoplossend denken: creatief omgaan met oplossingsmogelijkheden, complexe problemen durven aanpakken, leren uit fouten.

Gebruik de FOS-methode!

Wereldwijd gebruiken scouts- en gidsenbewegingen de scoutsmethode om kinderen en jongeren te helpen groeien. Daarbovenop plaatsen we bij FOS Open Scouting ontmoeting centraal om ons actief pluralisme in de praktijk te brengen.

DE FOS-METHODE

De scoutsmethode:

- Wet & belofte: stilstaan bij waarden & engagement.
- Persoonlijke groei: stap voor stap doelen bereiken.
- Leren door te doen: ervaren in de praktijk.
- Teamwork: spelen & werken in nesten, patrouilles, kwartieren, ...
- Symbolen, thema's & ceremonies: abstracte

ideeën herkenbaar voorstellen.

- Natuur: spelen in de natuur & strijden voor het behoud van de natuur.
- Begeleiding: leve de leiding!

Ontmoeting staat centraal:

Samenwerken, -spelen & -leven leveren heel boeiende ervaringen op. Daarom zetten we in op:

- Co-educatie: aan de slag met de diversiteit in de groep.
- Ontmoeting buiten de groep: kennismaken met anderen.
- Ontmoeting op internationaal niveau: over het muurtje van de landsgrenzen heen kijken en leren.

Kies je spelvorm en thema

De spelvorm op het FOS-kompas leggen we vast op “zinggeving”. Uit het gekozen groeidomein en de FOS-methode stem je het thema best af op de leefwereld van je leden. 8-jarigen zijn nu eenmaal met andere zaken bezig dan 16-jarigen. Meer informatie over de leefwereld van je leden vind je terug in de artikels “leden onder de loep”. Onderwerpen uit de actualiteit kunnen ook een inspiratiebron zijn.

Ga wild met inkleding

Een sterke zinggevingsactiviteit is ook uniek en origineel. Door je activiteit creatief in te kleden, wek je de belangstelling van je leden en motiveer je hen om mee te doen! Je inkleding moet aansluiten bij de leefwereld en interesses van je leden. De buitenste schijf van het FOS-kompas is dan ook leeg gelaten, zodat je er zelf je meest fantasierijke ideeën op kwijt kan. Niemand kent je leden immers beter dan jullie zelf.

INSPIRATIE VIND JE OVERAL

boeken, tv-programma's, muziekstijlen en -groepen, landen, culturen, personen, actualiteit, geschiedenis, stripfiguren, liedjes, wetenschappen, bizarre voorwerpen, de omgeving van je kampplaats, ...

Om tot een origineel thema te komen kan je best uitgebreid brainstormen. Een brainstorm doe je beter niet alleen: hoe meer breinen, hoe interessanter de storm. Betrek daarom zoveel mogelijk mensen en breng je creativiteit op een originele manier op gang. Tijdens een brainstorm zijn alle ideeën welkom. Noteer ook de zotste en uitdagendste ideeën.

TIP!

Concrete brainstormmethodieken vind je in het Scoutsmapartikel ‘Inkleding’.

Uitgewerkte voorbeelden

Aandacht hebben voor zinggeving in je scoutswerking hoeft dus niet meteen te betekenen dat je zware gespreksavonden of ceremonies organiseert. Zinggeving kan je makkelijk verweven in je wekelijkse scoutswerking.

Hieronder geven we alvast mee hoe je zinggeving zou kunnen inplannen in de verschillende takken op basis van het FOS-kompas. Let er op dat dit enkel suggestief is, zinggeving kan voor jou immers binnen een bepaald groeidomein een compleet andere invulling hebben.

HET LEVEN VAN EEN DINO

Groeidomein: Samenwerking

FOS-methode: learning by doing.

Thema: zjn van levensjaren

Tak: Bevers – Zeehonden

De bevers krijgen op kamp per burcht een groeiend dino-ei (speelgoed-ei dat uitkomt en groeit in water). De leiding voorziet 4 boxen met tussen de boxen verschillende deurtjes.

Het dino-ei start in de geboortebox (geen water aanwezig). Laat hen samen met de leiding nadenken waarom ze als baby 9 maanden in hun moeders buik vertoefden. (vb'n: groeien, sterk worden, beschermd worden, gevoed worden,...).

Dan mogen de bevers hun ei in het water van de box “jeugd” leggen. Wanneer de eieren uitgekomen zijn laat je de bevers nadenken over op welke manieren kinderen groeien. Probeer de 8 groeidomeinen op beverniveau te benoemen.

Wanneer de dino volledig volgroeid is, wordt hij voor 1 dag in het water in de box “volwassenen” gestoken. Laat dan je bevers nadenken over wat hun ouders doen dat zij niet doen. (werken, dingen kopen, voor hen zorgen, verliefd zijn,...)

Als laatste wordt de dino in de “dood” box geplaatst zonder water. De dino wordt dan terug

klein. Nu kan je je bevers laten nadenken over doodgaan: Waarom gaan we dood? Is het erg om dood te gaan? Gaan we de dino nu een "uitvaart geven" ?

TITEL: MOWGLI IS VERLIEFD

Groeidomein: Emotionele ontwikkeling

FOS-methode: symbolen, thema's & ceremonies

Thema: verliefdheid

Tak: Welpen

In deze activiteit gaan we op zoek naar het antwoord op enkele vragen over verliefdheid en peilen we naar ervaringen van de welpen.

1. Op wie is Mowgli verliefd?

Mowgli staat in het midden met 4 tot 8 welpen met zwarte lippenstift. Deze welpen verdedigen Mowgli tegen mogelijke liefjes. De andere welpen krijgen rode lippenstift (of een andere kleur). Hun doel is om het liefje van Mowgli te worden. Je kan een welp in je team krijgen door een kusafdruk achter te laten op de hand van die welp. De rode welpen en de zwarte welpen proberen iedereen in het eigen team te krijgen om zo het spel te winnen.

2. Waarom is Mowgli verliefd?

Bouw een touwenparcours en laat alle welpen een voor een geblinddoekt langs het parcours gaan. Op het einde van het parcours komen ze aan de 'waarom'-boom. Aan de boom hangen verschillende blaadjes. Iedere welp mag 1 blaadje nemen en brengt dat naar Mowgli. Mowgli zegt of de reden klopt of niet.

3. Wie is al eens verliefd geweest?

Bespreek het thema verliefdheid met de welpen in kleine groepen. Volgende vragen kunnen je daar bij helpen: Wie is al eens verliefd geweest? Waarom werd je verliefd? Vond je dat leuk? Was die persoon ook verliefd op jou? Waarom worden we verliefd? Weten jullie nog waarom Mowgli verliefd was?

MIJN WAPENSCHILD

Groeidomein: identiteit

FOS-methode: persoonlijke groei

Thema: wie ben ik

Tak: JVG's – Aspiranten

De JVG's krijgen elk een blad met een hele hoop positieve adjectieven op en een ander blad met negatieve adjectieven op.

Ze verstoppen zich in het bos. Daar krijgen ze tijd om op de 2 bladeren hun naam te noteren en de adjectieven aan te duiden die bij hen passen. Daarna hangen ze alles met punaises op aan een boom. Na een fluitsignaal mogen ze hun schuilplaats verlaten en bij andere JVG's op hun blad telkens 2 positieve (groene stift) en 1 negatieve (rode stift) eigenschap aanduiden.

Na het tweede fluitsignaal halen ze hun eigen bladeren op en mogen ze de vijf belangrijkste kenmerken selecteren. Deze vijf kenmerken proberen ze te tekenen op hun identiteitsschild. Het schild wordt voorgesteld aan de groep. Eerst mag de groep raden welke adjectieven uitgebeeld staan, daarna licht de JVG deze toe.

BELEEF JE BEPERKING

Groeidomein: lichamelijke ontwikkeling

FOS-methode: co-educatie.

Thema: lichamelijke verandering en lichamelijke beperkingen

Tak: VG's – Juniors

Iedere VG/Junior krijgt aan het begin van de activiteit een rolbeschrijving. We geven je enkele voorbeelden ter inspiratie: Je krijgt een baard in de keel, waardoor je stem tot kinderstem en zware stem verspringt. Je hebt een afwijking aan je been, waardoor je al sinds je 3 jaar in een rolstoel zit.

Iedereen krijgt de tijd om zich in te kleden en in te leven in zijn rol. Er wordt verkleedkledij en attributen voorzien. Daarna wordt er per zes telkens een andere opdracht gegeven. We geven je

met de hele groep over een touw dat op 1 meter hoogte hangt Zing een hitje of een ander gekozen lied.

Probeer na die opdracht een open gesprek hierover te voeren. Was dit voor iedereen even haalbaar? Voelt iedereen zich comfortabel in de groep? Zou dat anders zijn mocht je deze opdracht alleen doen?

DEBATTIJD

Groeidomein: eigen mening

FOS-methode: ontmoeting buiten de groep

Thema: maatschappelijke vraagstukken

Tak: Seniors

Verdeel de Seniors in groepjes van vier. Per groep krijgen de seniors een maatschappelijk vraagstuk voorgelegd waarover ze later in debat moeten gaan. Verdeel ze in pro en contra. Geef ze twintig minuten tijd om vragen en argumenten voor te bereiden. De seniormoderator leidt het debat. Laat de groep beslissen welke partij het debat gewonnen heeft. Op het einde kan het debat ook met de hele groep gevoerd worden.

Mogelijke vraagstukken ter inspiratie: Kunnen we als jeugd nog vertrouwen in de kerk na de kindermisbruiken door de kerk? Zou het uiten van een religie via uiterlijke kenmerken verboden moeten worden? Radicalisme versus geloof met een korreltje zout.

Zingevingsactiviteiten begeleiden

Je begeleidersrol

Je opdracht als leid(st)er zal er voornamelijk uit bestaan om:

- **De juiste sfeer te creëren.** Zingevingsvragen raken bij een lid soms een gevoelige snaar. Het is niet fijn om over je diepste gedachtenroerselen te praten als deze niet serieus genomen worden. Het is dan ook belangrijk om eerst een sfeer te creëren waarin kinderen en jongeren met respect naar elkaar kunnen luisteren.

Hou hier rekening mee als je de activiteit plant. Pas je timing, inkleding en thema aan volgens je groep. Verwacht niet dat je leden plots actief luisteren naar elkaar na een wild bosspel. Een rustige setting creëert vaak meer openheid.

- **De mogelijkheid te bieden aan kinderen en jongeren om te reflecteren over zichzelf, anderen, de wereld rondom hen.** Kinderen en jongeren m.a.w. de kans geven om op zoek te gaan naar hun eigen waarheid, overtuiging en deze te toetsen aan die van anderen. Daarbij is het belangrijk om hen andere mogelijkheden te laten zien, dieper in te gaan op hun vragen en hun overtuigingen in vraag te stellen (zonder hen aan te vallen uiteraard).

- **De openheid te creëren om eigen overtuigingen te beleven, uit te drukken en te delen met anderen.** Levensbeschouwing, geloof en religie kunnen voor sommige kinderen en jongeren net wel of net niet een antwoord bieden op hun levensvragen. Actief pluralisme houdt in dat al deze mogelijke antwoorden – zolang ze niet in strijd zijn met de principes van onze beweging – met evenveel respect aanvaard worden. Streef naar vrije meningsuiting voor elk lid, zelfs al strookt die mening niet met die van jou.

- **De stem van elk lid naar voor te brengen.** Sommige jongeren of kinderen delen hun gedachten niet zo maar met de groep, terwijl anderen veel opener zijn. Probeer in je activiteit met beide rekening te houden. Je kan dit concreet doen door non-verbale methodieken te gebruiken, je leden niet te verplichten om te delen met de groep, hen anoniem te laten bijdragen en door de juiste keuze van je thema's.

EPIKA

Afspraken kunnen helpen om de juiste sfeer te creëren onder je leden. We gebruiken het letterwoord EPIKA als kapstok om respectvol om te gaan met de ander en jezelf. Deze richtlijnen kan je meegeven aan je leden.

EERLIJK

Eerlijkheid gaat boven alles. Een zingevingsmoment heeft pas waarde als iedereen eerlijk is tegenover zichzelf en tegenover de ander. Je anders voordoen dan je bent Niet denken voor iemand anders, maar veronderstellingen afchecken.

PRIVACY

Wat er verteld wordt is vertrouwelijk en blijft binnen de groep. Wat we horen zullen we niet gebruiken in andere situaties.

IK-VORM

We praten over onszelf, eigen gevoelens, ideeën en belevenissen. We spreken niet in het algemeen over men, de anderen, de meesten, er zijn er die ... wat jij vindt, voelt of wilt is belangrijk, niet wat 'de meesten' doen. Je spreekt dus best in de ik-vorm. Veronderstel nooit iets over de anderen, er zijn steeds grote verschillen in ervaring en gedrag van de mensen in jouw groep. Probeer te begrijpen wat iemand bedoelt, niet alleen wat jij erbij denkt.

KEUZEVRJHEID

Jij kiest wat je zegt of doet en wat niet. Niemand kan jou tot iets verplichten, ook de leiding niet. Je kiest voor jezelf, je hoeft niet steeds de groepskeuze te volgen omdat dit zo gezegd van je verwacht wordt. Je bepaalt ook je eigen grenzen en deze moeten gerespecteerd worden door iedereen, ook door jezelf.

ACTIEF

Wees actief in het groepsgebeuren. Zeg het wanneer jij zin hebt in iets of juist geen zin. Jouw inbreng in de groep is belangrijk. Laat van je horen als je vindt dat het te snel of te traag gaat, iemand heel vervelend doet, je je niet begrepen voelt, ...

Ken je grenzen

Ieder heeft zo zijn eigen antwoord op en mening over zingevingsvragen en -antwoorden. Dat geldt ook voor jezelf. Het is dan ook soms een aanlokkelijk idee om je eigen antwoordenkader, filosofie, geloof of levensbeschouwing door te geven. En dat is binnen een actief pluralistisch kader nu net niet de bedoeling. Het staat je vrij je eigen mening te geven, maar plaats je **eigen ideeën steeds op gelijke voet** met andere ideeën. Kinderen en jongeren zijn op zoek. Dit moeten we waarderen en respecteren, ongeacht ons persoonlijk oordeel over hun overtuigingen.

Zingevingsvragen komen makkelijker naar boven op **moeilijke momenten** in het leven. Belangrijke keuzes of een groot verlies ... Het zijn momenten waarop kinderen en jongeren meer met zingevingsvragen bezig zijn. Een luisterend oor en een klankbord kunnen daarbij een grote hulp zijn. Dit is echter niet hetzelfde als hulpverlening of therapie aanbieden. Daar eindigt jouw taak als leid(st)er en roep je beter gespecialiseerde hulp in.

Bronnen

- Exploring spirituality. WAGGGS. 2000.
- Fiches Sensactions. Les Scouts. 2005.
- Scouting and spiritual development. World Scout Bureau. 2001.
- Spi Animer, vivre les différences. Scouts en Guides Pluralistes de Belgique. 2004.
- Zinspelen. FOS Open Scouting en Centrum Informatieve Spelen. 2005

Colofon

Een realisatie van de JaHoe!? en ploeg Visie.

Met steun van de Vlaamse Gemeenschap

Verantwoordelijke uitgever

FOS Open Scouting vzw

Hannes De Reu

Kortrijksesteenweg 639, 9000 Gent

www.fosopenscouting.be

© 2014, herwerkte druk 2018 FOS Open Scouting